

Gazele Biznesu: piętnaście lat ciągłego rozwoju

DR HAB.
JERZY CIEŚLIK

Profesor, dyrektor Centrum Przedsiębiorczości w Akademii Leona Koźmińskiego. Specjalizuje się w problematyce przedsiębiorczości, innowacji i międzynarodowych stosunków gospodarczych. W latach 1990–2003 był członkiem zarządu, a w 1996–2000 prezesem zarządu Ernst & Young Polska. Od 2004 r. pracuje w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie. Jest autorem podręcznika *Przedsiębiorczość dla ambitnych*. Jak uruchomić własny biznes (2006) oraz portalu edukacyjno-doradczego o tym samym tytule. Autor monografii *Przedsiębiorczość, polityka, rozwój* (2014) poświęconej makroekonomicznym skutkom przedsiębiorczości i polityce państwa w tej dziedzinie. Inicjator wielu projektów szkoleniowo-doradczych wspierających zaawansowane formy przedsiębiorczości. Założyciel i Koordynator Sieci Edukacyjnej Innowacyjnej Przedsiębiorczości Akademickiej (SEIPA). Członek Krajowej Rady Przedsiębiorczości przy Ministrze Gospodarki oraz Rady Naukowej Ośrodka Badań nad Przedsiębiorczością PARP.

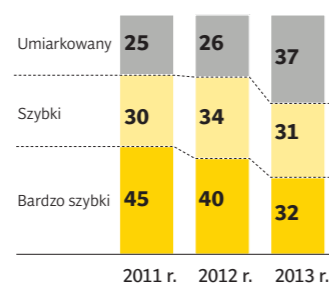
MGR
ADRIAN GRZYCUK

Jest ekspertem Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu i doktorantem w Akademii Leona Koźmińskiego

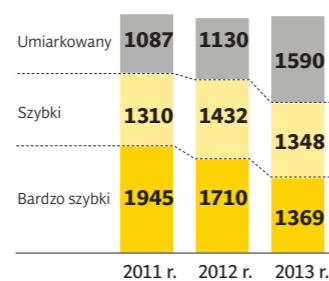
Absolwent Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie na kierunku Finanse i Bankowość. W latach 2005-09 pracował w firmie Rexam Home & Personal Care w Łodzi. Obecnie ekspert w Zespole ds. Gospodarczych w Biurze Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu i doktorant na kierunku Zarządzanie Akademii Leona Koźmińskiego. Certyfikowany Lean Black Belt, członek Stowarzyszenia Lean Management Polska.

Jak szybko rozwijają się Gazele (1)...

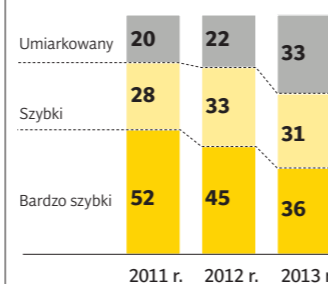
► Liczba firm, w proc.

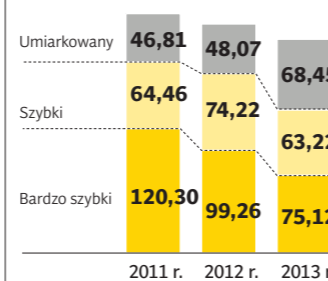
► Liczba firm

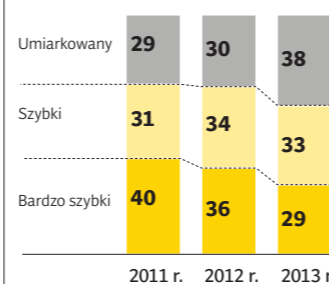
► Wartość sprzedaży, w proc.

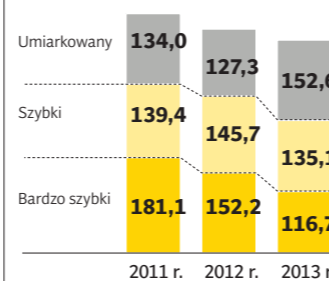
► Wartość sprzedaży (w mld zł)

► Liczba zatrudnionych, w proc.

► Liczba zatrudnionych (w tys.)

Doświadczenia zebrane w 15 edycjach rankingu najbardziej dynamicznych małych i średnich firm skłaniają do bardziej pogłębionej analizy, a także oceny roli Gazel Biznesu w polskiej gospodarce.

Skąd się bierze zainteresowanie Gazelami, czyli dynamicznie rozwijającymi się firmami, wśród badaczy, publicystów, a także polityków? By odpowiedzieć na to pytanie, trzeba sięgnąć do końca lat 70. ubiegłego wieku, gdy przeprowadzane w USA badania pokazały, że to nie duże koncerny, lecz mniejsze firmy miały zasadniczy udział w tworzeniu nowych miejsc pracy. Kolejne badania pozwoliły zidentyfikować grupę mniejszych firm tworzących miejsca pracy, a więc takich, które bardzo szybko stają się średnimi, dużymi, a nawet bardzo dużymi. Przełom XX i XXI w. przyniósł spektakularne przykłady zaawansowanych technologicznie start-up'ów, które zaczynały w „garażu”, by w krótkim czasie rozwinąć działalność w skali globalnej. W ostatnich latach skupienie uwagi na Gazelach wiąże się z sytuacją kryzysową i stagnacją wielu gospodarek europejskich. Jeśli chcemy przejść do fazy przyspieszonego wzrostu, to musimy znaleźć „konie pociągowe” gospodarki, a mogą nimi być właśnie takie firmy.

Potencjał Gazel Biznesu

W ostatnich trzech latach liczba firm uczestniczących w rankingu Gazel Biznesu wynosiła około 4300 i podlegała niewielkim wahaniom. Łączna sprzedaż tej grupy przekraczała 200 mld zł rocznie, przy czym w latach 2011-13 odnotowujemy pewną tendencję spadkową. Podobne spadki obserwujemy w zatrudnieniu. W 2011 r. łącznie przekraczało ono 450 tys., a w 2013 r. było to niewiele ponad 400 tys. osób.

Struktura wg wielkości firm

Jeśli chodzi o strukturę Gazel według wielkości mierzonej liczbą zatrudnionych, warto przypomnieć ograniczenie uczestnictwa w rankingu, a więc minimalne przychody ze sprzedaży 3 mln zł, a maksymalne 200 mln zł w roku bazowym. To ograniczenie skutecznie, choć nie do końca, eliminuje mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób, i firmy duże, zatrudniające ponad 249 osób. Jednak w 2013 r. 321 mikrofirmom udało się pokonać ograniczenie minimalnej sprzedaży 3 mln zł, a jednocześnie do rankingu zakwalifikowały się 362 duże firmy o sprzedaży poniżej 200 mln zł.

...w jakim są wieku (2)...

► w proc.

Źródło: opracowanie własne

Na podkreślenie zasługuje fakt, że uczestniczące w rankingu mikrofirmy mają bardzo dużą sprzedaż na zatrudnionego, która w 2013 r. wynosiła 4,7 mln zł. Jednakże ta średnia kamufluje wewnętrzne zróżnicowanie w tej grupie. Jest w niej kilkadziesiąt przedsiębiorstw handlowych, realizujących sprzedaż powyżej 50 mln zł. Jednym z możliwych wyjaśnień jest realizacja przez te firmy usług handlowych na rzecz innych podmiotów, jednak potwierdzenie tej roboczej hipotezy wymagałoby pogłębionej analizy.

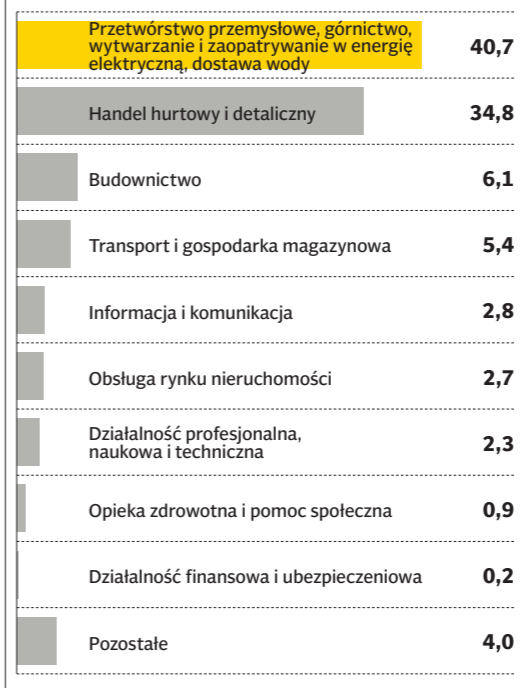
Jednak Gazele Biznesu to głównie domena firm małych i średnich, które stanowią ponad 75 proc. wszystkich uczestników rankingu. Jeśli chodzi o potencjał ekonomiczny mierzony wartością sprzedaży i zatrudnienia „średniaki” (50-249 zatrudnionych) zdecydowanie górują nad małymi podmiotami (10-49 zatrudnionych). Warto też zwrócić uwagę na znaczący udział w łącznym zatrudnieniu dość nielicznej grupy firm dużych.

Jak dynamiczne są Gazele?

Wobec rosnącego znaczenia Gazel w gospodarce w międzynarodowym systemie statystycznym OECD/Eurostat podjęto próbę zdefiniowania i pomiaru tej grupy przedsiębiorstw. Przyjęto w tym celu prógi średniorocznego tempa wzrostu w ciągu trzech lat powyżej 20 proc.

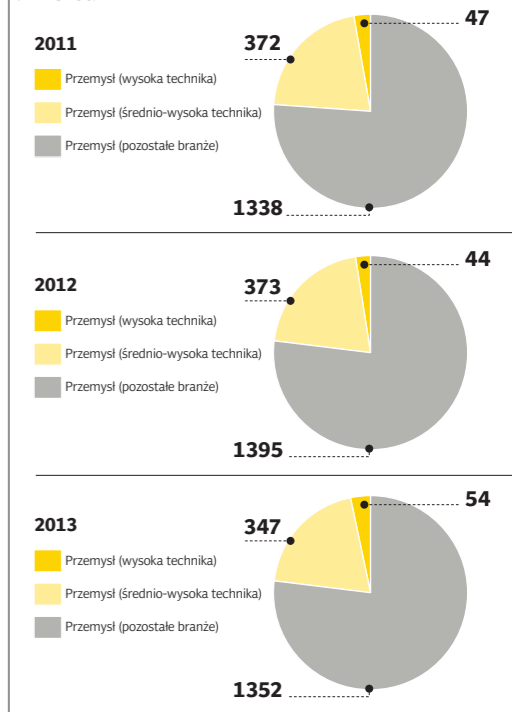
...w czym się specjalizują (3)...

► w roku 2013, w proc.

...i jak są nowoczesne w przemyśle (4)

► Liczba firm

oraz 10-20 proc. odpowiednio dla bardzo szybko i szybko rozwijających się firm. Wykorzystując te kryteria dokonaliśmy podziału podmiotów uczestniczących w rankingu Gazel Biznesu: ► bardzo szybko rosnące (średniorocznie ponad 20 proc.); ► szybko rosnące (średniorocznie w przedziale 10-20 proc.); ► umiarkowanie rosnące (do 10 proc. rocznie).

Okazuje się, że rozkład Gazel jest mniej więcej równomierny. Pewną tendencją należy jednak uznać za niepokojącą. Mianowicie w latach 2011-13 udział firm szybko rosnących w całej populacji Gazel wyraźnie spadł – z 45 proc. do 32 proc. Odbiło się to na udziale tej grupy zarówno w przychodach ze sprzedaży, jak i w ogólnym zatrudnieniu wszystkich Gazel. **Infografika 1**

Wiek Gazel

Ciekawostką rankingu Polskich Gazel jest wciąż znacząca liczba firm zarejestrowanych przed i w trakcie wprowadzania zasadniczych zmian ustrojowych, czyli przed 1991 r. Wielu właścicieli rozpoczęło działalność w czasach realnego socjalizmu. Takie firmy stanowią około 14 proc. ogólnej liczby, ale zatrudniają prawie 20 proc. wszystkich pracowników. Jednak podstawowa grupa to firmy założone w latach 90. XX w.,

a więc w okresie burzliwego rozkwitu polskiej przedsiębiorczości. Potem rośnie liczba młodych Gazel, powstałych po roku 2000. W rankingu 2014 stanowią one już ponad 38 proc. wszystkich uczestników. Młody wiek sprawia, że mają relatywnie mniejszy wkład do sprzedaży ogółem i zatrudnienia niż firmy starsze. **Infografika 2**

Struktura branżowa

Wśród polskich Gazel zdecydowanie dominuje przemysł. Gazele przemysłowe stanowią 40 proc. wszystkich, ale ich udział w łącznym zatrudnieniu przekracza 50 proc. Tak znacząca rola przemysłu jest prawdziwym ewenementem w skali światowej. W ostatnich kilkunastu latach bardzo wysoka dynamika wzrostu kojarzyła się raczej z nowoczesnymi usługami. To, że polskie Gazele przemysłowe trzymają się mocno napawa optymizmem. Jednocześnie w obrębie przemysłu Gazele działające w branżach wysokiej i średnio-wysokiej techniki stanowią tylko 23-24 proc. ogólnej liczby. To z kolei potwierdza światowe trendy wskazujące duże możliwości rozwoju także w gałęziach uznawanych za tradycyjne. Co więcej, w tradycyjnych branżach Gazelom łatwiej jest łączyć wysoką dynamikę sprzedaży ze wzrostem zatrudnienia, co jest korzystne dla całej gospodarki. **Infografika 3 i 4**